

Kivijärven kylä — muistoja menneiltä ajoilta

Muarie tunnisti talonsijat vanhan pihakuusen avulla

Tulimme evakkomatkalta Uhtualle huhtikuussa v. 1945. Minne mennä? Talo oli poltetu. Pääsimme sisään Jaakkola Latih. Heidän talo oli siinä kunnossa, että sai alkaa elää. Ensimmäinen ajatus oli: "Kuinka alottaa elämä?" Perhettä oli 4 henkeä: sotainvalidi kahden kainalokepin kera, 9-vuotias lapsi ja yli-ikäinen äiti.

Päätimme Jaakkola Latin äidin (Marin) kanssa lähteä Kivijärveen perunan siementä etsimään. Siellä oli minun vanha tati Mari Huovinen. Hän toisen kera läksi evakkomatkalta, mutta suomalaiset taivoittivat heidät Vuokkiniemessä ja veivät takaisin Kivijärveen. Paljon kivijärveläisiä oli omassa kylässä sodan aikana.

Minulla oli omaa, evakko-paikalla Siperiassa kasvatettua tupakkaa (mahorkkaa) ja me vaihdoimme ne perunaan. Eräät kivijärveläiset antoivat apua lisäksi. Saimme kylästä kelkat (tshunat) paharaiskat ja niin lähdimme takaisin Uhtualle kelkat perässä.

Ensimmäisenä päivä touku-kuuta tulimme Vuokkiniemeen. Matka oli oikein vaikea, sillä kun lumi oli jo puoleksi sulanut. Vuokkiniemeltä lähdimme toisena päivänä ja tulimme Jyväskyläen. Tämä väli oli helpompi, koska kuljimme järvitietä. Kolmantena päivänä pääsimme kotiin. Sellaista se oli meidän ensimmäinen kevätjuhlan vieto sodan lopun edellä. Ei se Kivijärven reissu mennyt tyhjänä, sillä syksyllä tuli hyvä perunasato niistä vähäisistä siemenistä.

Aika kului. Tati kuoli. Kivijärveläiset siirrettiin elämään Vuokkiniemeen. Minulla oli aina mielessä käydä vielä keran omalla syntymäpaikalla, missä menivät parhaat nuoruusvuoteni.

Muistan tädin sanat, kun minä 18-vuotiaana läksin Kivijärveltä:

*Kodin tyynestä rannasta
purjehtimaan
Lähdet sä tyttönen hento,
et tunne sä myrskyä mailman
Se on sulle vieras ja vento.*

Välillä piti oikein katsoa kirjasta, miten ne talot oikein olivat. Vas. Muarie, hänen tyttärensä Vieno ja Vienon poika Viktor.

*Minä toivon, että purttasi
ohjaamaan*

*Sä löytäisit ystävän armaan,
Joka onnen ja tyynen valka-
maan*

Sun purtesi ohjaisi varmaan.

Minun haave toteutui vasta elokuussa v. 1993. Meillä oli vieraina sukulaisia Suomesta: Karjalan Heimo -aikakauslehden päätoimittaja Sakari Vuoristo, hänen siskonsa Mielikki ja vävy Hannes. Minä ja heidän äiti olemme kolmannet serkkuset. Hekin halusivat nähdä isoisän elinpaikkaa ja äitinsä synnyinmaata.

Pari päivää meni hommatessa lupapapereita ja kolmantena päivänä aamulla me matkustimme Kivijärveen. Emme aavistaneet, että kaikki tapahtuu noin pian.

Meitä läksi matkaan 7 henkeä: kolme suomalaista ja neljä henkeä meidän perhettä. Matkustimme kahdella autolla. Minä vanhana Kivijärven eläjänä olin oppaana.

Vuokkiniemessä entiseltä kivijärveläiseltä saimme tietää, minkälaisessa kunnossa on tie

Sota-aikana otetuissa kuvissa kylän merkkipuun oli vielä turpeanvihanta. Nyt se on kelottunut, mutta edelleen paras osviitta. Viereessä Ontro Marttisen talon piissinpohja.

Kivijärveen. Niin se Paahkomienvaaraan asti olikin tyydyttävä. Nyt tässä vaarassa on rajavartioasema. Tämä vaara oli kaunis paikka, jossa oli 9 taloa, suuret pellot ja niittymaat. Nyt se on niin metsittyntyt, että Ilvesjärven aaltojakaan ei näy.

Matka Paahkomienvaaraasta Kivijärveen asti oli vaikea. Tie oli todella huono. Suomalaisen auto piti jättää puoliväliin. Ennen tämä tie oli niin hyvä ja kuiva, että vaikka tanssikengissä olisi päässyt kylästä Paahkomienvaaraan, missä kävimme usein kisoilla.

Kylän lähellä oli joki, siellä ennen oli mylly (mellitshä) ja siitä joesta me lapsena ollessa myllyn alapuolella pyysimme pieniä kivikasvoja, mutta niitä ei syöty, vaan me käytimme niitä leikkiessä. Vissiin sen vuoksi sitä jokea ennen nimettiinkin kivijokeksi, viimeaikoina — Mellitshäjoeksi. Sen joen yli oli laitettu hyvä leveä silta käsipuineen. Me nuoriso kävimme kesäiltoina tällä sillalla tanssimassa, piirileikkiä pyörimässä ja vielä lauloimme:

Mellitshä joen sillalla

Näin pojan rinnalla

Vietin minä iltoja monia

Kun poika oli helvetin komea.

Nyt se joki on mennyt pieneksi puroksi. Rannat ovat metsittyneet, joen pohjalla venyy lahoja puita, rautaputkia ja muutakin romua, vesi juoksee vain liirittämällä.

Kylään tulimme puolen päivän aikoina. Meidät otti vastaan oikein kohteliaasti Viktori Kallenpoika Pekusjev. Hän oli siellä kylässä jo viidettä vuotta, Vuokkiniemen vaskika- ja lähtemäkarjan mukana. Viktori keitti meille teetä, syötti Kivijärven isoilla savustetuilla ahvenilla ja tuoreella maukaalla lehmän maidolla.

Puhelemista oli vaikka kuinka paljon. Siinä saimme häneltä tietää, että tämä talo on Riijon Matin riihestä korjattu. Minä heti muistin, että tässä riihessä me Mari-tädin ja äitini kanssa olimme puineet ruista ja ohraa. Tämä riihi oli Marttisen Malahvien salvama. Malahviella oli neljä poikaa. Riihi oli yhteinen. Riiko-pojan jälkeläiset olivat viimeisiä eläjiä kylässä ja siinä se kulkee heidän riihenä.

Minulle ja Sakarin äidille Malahvie tulee isonisänisä. Me Vasselei-pojan ja Ontro-pojan kanssa olemme jälkeläisiä. Tässä riihessä meitä istui edustajia neljännessä, viidennessä ja kuudennesta sukupolvesta. Koko kylästä on jäänyt jäl-

Kivijärven kylään pääsee nykyään parhaiten telaketjuajoneuvolla. Maastoautollakin onnistuu, jos vain on malttia ja rohkeutta.

jelle yksi tämä riihi. Kylän keskellä huomasimme vanhan kuivuneen kuusen. Se kuusi kasvoi Sakarin isoisän talon pihalla. Sen kuusen alla miehet istuivat kesäisin vapaa-aikanaan, juttelivat ja pelasivat korttia. Me otimme sen kuusen oksia muistoksi. Minä olen jo kertonut ennen, että jos on kuusi pystyssä, niin talon rauniotkin löytyvät. Niinpä löytyivät. Heillä oli suuri ruskeaksi maalattu talo. Mielikki otti kivipalasen muistoksi uunin tilalta.

Kävelimme ympäri kylää, löysimme koulun rauniot. Minä olen siinä kouluntasossa syntynyt ja elänyt viisi vuotta, kun isäni Loilev Iivana oli ensimmäisenä opettajana kylässä.

Tässä kylässä oli 46 taloa ja monta suuriperheistä. Muistossani on kaikki ne talot ja talojen eläjät, jotka elivät kylässä minun aikana. Minä olen laittanut Kivijärven kylän kartan, numeroinut joka talon ja kirjoittanut isäntien sukunimet. Vielä minä toin v. 1936—38 vangittujen ja v. 1939—45 sodassa katuneiden kyläläisten luettelon.

Malahvien Ontro, Sakarin ja Mielikin isoisänisä, tietäjä ja näkijä, oli poikansa häissä v. 1901 lausunut, että tulee sellainen aika, että koko kylä autioituu ja lumi peittää pirttien pohjat. Tuo synkkä ennustus toteutui. Kivijärven kylää ei enää ole. Rauniotkin ovat peittäytyneet mättäillä ja villiheinäillä. Vaikeaa oli löytää talo-

jen paikkoja. Mutta meidän elinpaikat me löysimme sen vanhan kuusen avulla. Tuntuu oikein ikävältä, kun kylä hävisi ja elättäjätkin hajaantuivat.

Oli se mukava elää kylässä minun nuoruuteni aikana. Nuorta väkeä oli paljon. Kylän Tshiksan lammin rannalla Säkävääralla oli kerhotalo. Siinä me pidimme kaikki kokoukset, illamat, tanssit ja piirileikit. Lauloimme piirilauluja:
Piirileikki kun alettiin
Niin heila muistui mieleen
Millä kohdalla piirin syrjässä
Oma armaani lienee...

Kivijärven kylässä vietettiin kaksi juhlaa: kesäkuun lopulla Petrun pyhänlasku ja syksyllä Jalkipohrotsha. Juhliin aina tuli paljon ihmisiä toisista kylästä. Juhlittiin monta päivää. Kyläläiset mielellään ottivat vastaan juhlavieraita. Usein sattui niin, että pojat ja tytöt mieltäytyivät toisiinsa ja sopivat häpäpäivästä.

Hyvinä kesäpäivinä kävimme huviretkillä veneillä Suurelle saarelle, mikä on kylän järven toisella rannalla. Siellä oli hyvät mustikkapaikat. Me keräsimme marjoja ja väliin pyörimme piirileikkiä.

Kerhotalon vieressä oli urheilukenttä. Kentällä pidettiin juoksu- ja hyppykilpailuja. Kaikkien nuorisoliittolaisten piti täyttää TPV-normit juoksussa, hypännässä, uinnissa, hiihdossa ja ammunassa.

Kivijärven ja Latvajärven keskivälillä oli asuinpaikka Törsämö, jossa oli 3 taloa. Hilatan nimisellä isännällä oli

uusi suuri talo. Siihen taloon nuoriso kokoontui yhdestä kylästä juhlimaan. Isäntä ja emäntä ottivat meitä vastaan oikein hyvin. Meillä oli kylässä omat soittajat, nuoret pojat. Martinen Iivana soitti hanurilla, Lesosen Mikko Petrinpoika viululla. Perttunen Nikolai Huotinpoika myös viululla. Nämä pojat soittivat hyvin vaikka eivät olleet missään oppineet. Oli vanhempiakin miehiä jotka soittivat 1—2 tanssia.

Talvi-iltoina kokoonnuimme käsitöinemme illanistujaisiin milloin kenenkin taloon. Usein kävimme Pirhosen Iron luona. Hän oli jo vanhanpuoleinen ihminen, oikein tykkäsi nuorisoa.

Kylässä piti työtäki tehdä kolhoosissa aamusta iltaan varsinkin kesäaikana. Usein järjestettiin talkoita, ja nuorison se piti olla aina ensimmäisinä.

Niin se meni aika iltopäivään kylää katsellessa ja muistelllessa. Meidän piti matkustaa takaisin. Viktori saattoi meidät ja kutsui käymään vielä. Karjakin tuli perässämme, niin kuin hyvästellessään meitä.

MUARIE IOILEVA
(Vienen Viesti 1.4.94)

□ □ □

Lisäys. Kivijärven ystävällinen ja avulias karjapaimen Viktori Kallenpoika Pekusjev hukkuu viime kesänä Venäjän kylässä sattuneessa vene-onnettomuudessa.